

H&S

25
jaar

NIEUWSBRIEF

hoe Hannie ben jij?

Nationale Hannie Schaft Stichting

UITNODIGING

Zondag 28 november 2021
Nationale Hannie Schaft
Herdenking

Aanvang: 14.00 uur!

(NB: 1 uur later dan gebruikelijk)
 i.v.m. Covid-19 op vertoon van QR-code

Locatie: Groenmarkt kerk

Nieuwe Groenmarkt 14, Haarlem

Live te volgen via:

TV (NHnieuws) Ziggo kanaal 707,

KPN kanaal 509 en

online via hannieschaft.nl

Informatie: www.hannieschaft.nl

HANNIE
SCHAFTLEZING
2021
Burgemeester
Ahmed Aboutaleb

hoe Hannie ben jij?

In een wereld die steeds meer lijkt te polariseren, kan het een uitdaging zijn om in alle rust naar onderwerpen te kijken: om de voors- en tegens op basis van feiten en (tegen)argumenten af te wegen en tot een genuanceerd oordeel te komen.

Democratische rechtsstaat

De democratische rechtstaat en vrijheid van denken staan meer en meer onder druk, mede door bovengenoemde ontwikkelingen. Maar wellicht (ook) op een andere manier dan menigeen denkt. De polarisatie lijkt versterkt te worden door het toenemende belang van social media. Mensen met dezelfde mening worden door slimme algoritmes in een fuik van het eigen gelijk gestuurd. Immers, zo weten de oppermachtige social media mastodonten, zolang je eigen gelijk gevoed wordt, blijf je langer en actiever online. Goed voor 'de business'. Zo hoor je, in welk keurslijf van het anders denken mensen ook zitten, vaak het argument dat de meerderheid echt

overtuigd is van mening a, terwijl de groep in algoritmefuik van mening b volledig overtuigd is dat een zeer grote groep in hun 'kamp' zit. Vanuit die gedachte wordt er weinig tegengas gegeven binnen die fuik, en bestrijden de facties 'die anderen' op leven en dood, met de social media corporates als lachende derde. Helaas komt daardoor de zo zwaar bevochten vrijheid en daarmee de democratische rechtstaat steeds meer in het gedrang.

Van een democratisch bestel waarin wij elkaar proberen te overtuigen op basis van rationele argumenten, is de emotie gaan overheersen, waarbij argumentatie en feiten slechts de kruiden in de overvolle soep zijn.

Waar streed Hannie voor?

In een eerdere column verhaalde ik over Hannie die opkwam tegen een buitenlandse bezetter, het Nazi regime, voor onze vrijheid en voor terugkeer van de democratische rechtstaat. Sterker, zij was rechten gaan studeren en wilde daarna gaan werken bij de Volkenbond, voorloper van de latere Verenigde Naties. Zij beseft hoe kostbaar vrijheid is binnen een democratische rechtstaat. Een rechtstaat, waarbij je het dus volledig oneens kan zijn met elkaar, wetend dat we binnen een democratie dit oplossen door onder meer demonstreren, stemmen op de partij die jouw wensen/mening vertegenwoordigt en te respecteren wat

er uit een democratisch proces komt. Rechtstaat boven anarchie. Helaas hoort daarbij dat iemand niet altijd zijn of haar zin krijgt, wat voor menig hedendaags burger, gericht op instant gratificatie, soms wat moeilijk te verteren is.

hoe Hannie ben jij?

Een parallel lopende positieve ontwikkeling is dat je ziet dat steeds meer mensen, juist ook jongeren, nadenken over wat zij belangrijk vinden in hun leven. Dat kan gaan over uiteenlopende grootse zaken als klimaat, migratie of welvaartsverdeling. Maar ook voor onderwerpen dichterbij huis, zoals systematisch pesten en uitsluiten op school. Wij als Stichting beseffen heel goed dat hoe jonger je leert om je bewust te zijn van de mensen en de wereld om je heen, hoe groter de kans is dat als het om echt belangrijke dingen voor jou gaat, je er staat. Dit alles begint met het stellen van vragen. Vragen aan jezelf en aan anderen om je heen. Omdat onze Stichting dit veel meer wil stimuleren bij jongeren, hebben wij door de gerenommeerde documentairemaker Deborah van Dam een documentairefilm laten maken genaamd 'hoe Hannie ben jij?'. Deze film is afgelopen september in première gegaan in Theater Tuschinski in Amsterdam, dat dit jaar tot mooiste filmtheater van de wereld werd uitgeroepen en ook haar 100-jarig bestaan viert. Deze vertoning was een kick-off voor het bredere thema 'hoe Hannie ben jij?' waarmee wij de komende jaren aan de slag gaan.

De film zal in eerste instantie vertoond worden als onderdeel van een lesprogram in ruim 1100 Vreedzame scholen, en daarna ook op andere scholen. Met dit lesprogramma kunnen kinderen gestimuleerd worden te reflecteren op principiële keuzes om te helpen, in actie te komen. En zo als actief burger bij te dragen aan een voor iedereen betere en aangename, inclusieve samenleving. Hannie streed tegen een bezetter die onderscheid maakte op basis van ras, afkomst, godsdienst en seksuele geaardheid en streed voor de vrijheid. Daarin was zij een voorbeeld voor velen na haar. In die geest kan eenieder aan zichzelf en aan de ander de vraag stellen: 'hoe Hannie ben jij?'. Dat is het begin van een dialoog, van nadenken en van in actie komen als het er echt op aankomt.

Hannie Schaftlezing 2021: burgemeester Ahmed Aboutaleb

Op zondag 28 november is er weer een Nationale Hannie Schaft Herdenking, waarbij wij Hannie herdenken en haar leven vieren. Elders leest u meer over dit event.

Wij zijn er trots op dat burgemeester Ahmed Aboutaleb van Rotterdam dit jaar de Hannie Schaftlezing verzorgt. Aboutaleb werd onlangs, samen met burgemeester Philippe Rio van de Franse stad Grigny, uitgeroepen tot beste burgemeester van de wereld. "Beide burgemeesters hebben gemeen dat ze de sterke overtuiging hebben dat vrede, vrijheid, gelijke rechten en waardigheid enorm belangrijk zijn voor de sociale cohesie", aldus de jury. Onderwerpen die ons als Stichting na aan het hart liggen.

Let op: 28 november start om 14.00 uur

In tegenstelling tot andere jaren begint de Herdenking eenmalig om 14.00 uur (in plaats van 13.00 uur). De **inloop in de Groenmarkt kerk is vanaf 13.15 uur**. Wij verheugen ons erop jullie weer in groten getale te zien komen. Houd de website hannieschaft.nl in de gaten in verband met mogelijke covid-19 maatregelen.

De kranslegging op de Eerebegraafplaats, direct voorafgaand aan de Herdenking, vindt dit jaar plaats om 11.00 uur. Het evenement in de Groenmarkt kerk wordt ook live via NHnieuws en online uitgezonden.

Laatste keer in Groenmarkt kerk

De Herdenking zal voor de laatste keer plaatsvinden in de Groenmarkt kerk, een voor velen geliefde plek. Wij zijn dankbaar voor deze lange samenwerking, met kerk en kerkbestuur. Vanaf volgend jaar zal er een andere locatie zijn, ook centraal in Haarlem. Nader bericht volgt. Op naar een wederom bijzonder samenzijn op de laatste zondag van november.

Jeroen Pliester, voorzitter

2021: de Stichting bestaat een kwart eeuw

Afgelopen 3 juni 2021 was voor de Nationale Hannie Schaft Stichting een bijzondere dag. Truus en Freddie Oversteegen richtten toen precies 25 jaar geleden de Stichting op. Zij besloten tot oprichting ter nagedachtenis aan hun medeverzetsstrijdster én hun vriendin om Hannie Schaft als persoon en als symbool van het (vrouwen)verzet te herdenken.

In de afgelopen 25 jaar hebben in het bestuur van de Stichting allerlei mensen uit het leven en verzetwerk van Hannie Schaft zitting gehad. In de eerste plaats zijn dit Truus en Freddie zelf. Ook zijn Hannie Menger (de dochter van Truus die vermeld is naar Hannie Schaft), verzetsstrijders Coen en Jo Hamers uit het IJmuidense verzet en Paul Elsinga (later ere-bestuurslid) actief in het bestuur geweest. Bij de dit jaar helaas overleden Paul Elsinga hebben zowel Hannie als Truus enige tijd ondergedoken gezeten.

Polarisatie door koude oorlog

Veel van het werk dat de Stichting verricht, gebeurde al voordat zij bestond. Direct na de oorlog werd Hannie Schaft door Truus en Freddie Oversteegen en vele andere mensen al jaarlijks herdacht. Toen zijn diverse pogingen ondernomen om een officiële Hannie Schaft herdenking te

organiseren. De pogingen daartoe strandden echter. Ten tijde van de Koude Oorlog werd elk initiatief door de autoriteiten in de kiem gesmoord. Dit kwam door de communistische achtergrond van een aantal leden van de Raad van Verzet (RVV) waar Hannie, Truus en Freddie toe behoorden. Het politiek-maatschappelijke klimaat was destijds sterk anticommunistisch; het vrije westen versus het communistische Oosten. Hannie Schaft werd daarbij min of meer over een kam geschoren met de (naoorlogse) communistische partijelite in Oost-Europa en hun sympathisanten in Nederland. Eind jaren '40 hield de politie met pantservoertuigen hierdoor zelfs een herdenkingsstoet op de Zeeweg in Bloemendaal tegen, die op weg was naar de Eerebegraafplaats. De autoriteiten waren bang, dat de herdenking voor politieke doeleinden zou worden gebruikt. Door hieraan verwante discussies is ook jarenlang een standbeeld voor Hannie Schaft tegengehouden. Velen hadden er moeite mee dat een socialistisch/communistische verzetsheldin zou worden geëerd.

Nuance keert terug

Pas in de jaren '80 was de kou van de Koude Oorlog genoeg uit de lucht om een standbeeld te laten maken. Op 3 mei 1982 onthulde prinses Juliana in het Haarlemse Kenaupark onder grote belangstelling het standbeeld dat Truus Menger-Oversteegen heeft gemaakt. Een jaar eerder verscheen de op Hannie Schaft geïnspireerde film 'Het Meisje met het Rode Haar' van regisseur Ben Verbong. Deze nationale én internationale publiekstrekker was gebaseerd op het gelijknamige boek van Theun de Vries uit 1956. De film met sterpseler Renée Soutendijk in de hoofdrol, droeg wezenlijk bij aan de bekendheid van Hannie Schaft bij naoorlogse generaties. Het is velen op dat moment inmiddels duidelijk dat de idealen waarvoor socialistische/communistische verzetsstrijders als Hannie Schaft in de Tweede Wereldoorlog streden - voor vrijheid en democratie en tegen uitsluiting

en onderdrukking – wezenlijk verschillen van de communistische praktijk in de Sovjet-Unie en haar Oost-Europese satellietstaten. De nuance keert dan weer terug in de discussie.

1996: Stichting opgericht

Toen ruim een decennium later de interesse in een jaarlijkse herdenking van Hannie Schaft afnam en haar verzetswerk in de vergetelheid dreigde te raken, besloten Truus en Freddie een Stichting op te richten. Zij wilden dit doen ter nagedachtenis aan hun medeverzetsstrijdster én vriendin om haar als persoon en als symbool van het (vrouwen) verzet te kunnen blijven herdenken. Op 3 juni 1996 was het zo ver: de Stichting Nationale Hannie Schaft-herdenking, vanaf 2018: Nationale Hannie Schaft Stichting, was een feit. Als missie gaven de oprichters de Stichting 'Bewust worden door herdenken' mee. Sindsdien organiseert de Stichting jaarlijks de nationale Hannie Schaft Herdenking op de laatste zondag in november. Deze zondag is gekozen, omdat de herbegravenis van Hannie Schaft op de Eerebegraafplaats Bloemendaal op 27 november 1945 plaatsvond.

Doorgaan met hun missie

Inmiddels zijn de oprichters van de Stichting helaas niet meer in ons midden. Voor de Stichting blijft de herinnering aan Hannie Schaft en haar medestrijders evenwel voorop staan. Tegelijkertijd is het gedachtegoed van Hannie Schaft misschien wel relevanter dan ooit. Haar daden van toen als

inspirerend voorbeeld en de relevantie daarvan voor onze huidige vrijheid. De jongere generaties betreft de Stichting dan ook steeds nadrukkelijker bij haar activiteiten. Het bestuur wil mensen – vooral ook jongeren – bewustmaken van de gevolgen van extremisme, fascisme, racisme en discriminatie, zodat ze verschil kunnen maken wanneer het erop aankomt. Daarmee willen we als Stichting ook in de toekomst blijven bijdragen aan hetgeen waarvoor Hannie Schaft, en ook Truus en Freddie Oversteegen, in de oorlog hebben gestreden.

Ron Hogenboom

Tentoonstelling 'De vele gezichten van vrouwen in verzet'

Het Noord-Hollands Archief opent op zaterdag 27 november 12:00 uur in de Janskerk, Jansstraat 40 te Haarlem, de nieuwe tentoonstelling 'De vele gezichten van vrouwen in verzet', die naast Hannie Schaft de verhalen van tientallen andere verzetsvrouwen vertelt. De tentoonstelling is permanent, d.w.z. dat deze de komende paar jaar nog te zien zal zijn in het publiekscentrum in de Janskerk te Haarlem. Door de tentoonstelling wordt de aandacht gevestigd op de rol van vrouwen in het verzet, wordt hen een naam en gezicht gegeven en worden hun ervaringen invoelbaar gemaakt voor de nieuwe generatie. De focus wordt gelegd op een onderbelichte

groep in het verzet: de vrouwen. Het NHA richt zich op het historische verhaal en bij de herdenking richt de Nationale Hannie Schaft Stichting zich met name op de boodschap, met Hannie Schaft als influencer. Beiden hebben hun eigen thema, doch met raakvlakken, dezelfde visie en ambitie. Derhalve vindt de opening van de tentoonstelling in hetzelfde weekeinde plaats als waarin de herdenking plaatsheeft. Vanaf 12:00 uur kunt u de tentoonstelling bezoeken, alvorens zich bij de herdenking te begeven. Het NHA stelt separaat van haar eigen tentoonstelling zaken ter beschikking voor een kleine tentoonstelling in de kerk tijdens de herdenking.

Première documentaire film 'hoe Hannie ben jij?'

Op woensdag 15 september jl. vond in Theater Tuschinski in Amsterdam - onlangs uitgeroepen tot het mooiste filmtheater van de wereld - de première plaats van de circa een half uur durende documentairefilm 'hoe Hannie ben jij?' van de bekende documentairemaker Deborah van Dam.

Dat gebeurde in de aanwezigheid van een grote groep genodigden, waaronder 75 kinderen van twee scholen uit Amsterdam en Noordwijk. De film wordt, als onderdeel van een speciaal ontwikkeld lesprogramma, aangeboden aan in eerste instantie meer dan 1.100 'Vreedzame scholen'. Later wordt de film inclusief lesprogramma, ook aan andere scholen ter beschikking

worden gesteld. De film is bestemd voor kinderen in de leeftijdscategorie 10-14 jaar en vertelt het verhaal van Hannie Schaft onder meer door middel van animatie, nagespeelde live-scenes en historische filmbeelden. Het doel van de film is leerlingen de vraag voor te houden hoe zij zouden handelen als ze zagen dat iemand onrecht werd aangedaan. Ook stimuleert het kinderen om na

te denken over wat zij zelf echt belangrijk vinden. Er staan wanneer het ertoe doet! Na vertoning van de film kregen de kinderen de gelegenheid vragen te stellen aan een viertal mensen die bij de film of anderszins bij Hannie Schaft betrokken waren, te weten Sophie Porro, die de rol van Hannie in de film speelt, Deborah van Dam, de

documentairemaker, Peter Hammann, schrijver van het boek 'Hannie' en Martijn de Man, componist van de muziek in de film. De film werd door alle gasten met veel enthousiasme ontvangen. Het thema 'hoe Hannie ben jij?' vormt ook de rode draad in onze andere activiteiten de komende jaren.

Foto's: Jitske Nap

Waarde donateurs

Zoals u elders in dit nummer heeft kunnen lezen, was de première in Theater Tuschinski van de film 'hoe Hannie ben jij?' een daverend succes. Wat heeft Deborah van Dam met haar team een meeslepende film over Hannie gemaakt en wat sloeg die aan bij de kinderen! Niet alleen bij de kinderen trouwens, ook bij de volwassenen, waaronder de families Schaft en Oversteegen en de vele fondsen die de film en première mogelijk hebben gemaakt. Maar eigenlijk ging het om de kinderen, voor hen is de film gemaakt! De film wordt binnenkort op tal van lagere scholen vertoond waarna de kinderen interactief gaan discussiëren over

thema's als discriminatie en uitsluiting. Met als centrale vraag: 'hoe Hannie ben jij?' Wat doe jij, als het er op aan komt? Geen makkelijke vraag. Je zou verwachten dat er voor de penningmeester een einde komt aan een hectische periode. Dat is maar deels waar. We zitten namelijk boordvol plannen en willen dit momentum gebruiken om het gedachtegoed van Hannie bij de nieuwe generaties onder de aandacht te brengen. Daarvoor doe ik weer graag een beroep op u. Ik hoop u niet uit te leggen hoe belangrijk dit is. Alvast dank voor uw donaties!

Ivo Kuipers – penningmeester

Colofon

Nationale Hannie Schaft Stichting

Opgericht 3 juni 1996

Bewust worden door herdenken

Hannie Schaft – 'het meisje met het rode haar' – kwam in verzet tegen onderdrukking van anderen. Ze was een van de weinige vrouwelijke leden van het gewapend verzet en gaf op jonge leeftijd haar leven voor de vrijheid. Zij is een blijvende inspiratiebron voor allen die opkomen voor de vrijheid en strijden tegen onrecht, fascisme en racisme.

Vrijheid is nooit vanzelfsprekend. Het is de verantwoordelijkheid van ons allen om in verzet te komen tegen wie de vrijheid ondermijnt en mensen wil uitsluiten.

De Nationale Hannie Schaft Stichting wil de strijd van Hannie Schaft herdenken en bewustwording bij nieuwe generaties stimuleren. De stichting organiseert jaarlijks de Nationale Hannie Schaft Herdenking en de Hannie Schaftlezing.

Dank

De Stichting wordt financieel gesteund door de gemeente Haarlem, het Nationaal Comité 4 en 5 mei en uw donaties.

Samenwerking met

- Landelijk Steunpunt Gastprekers WO II
- COVVS

Comité van Aanbeveling

- Job Cohen
- Jan Kamminga
- Joost Röselaers
- Bernt Schneiders
- Mirjam Sterk
- Sanne Vogel
- Paul Witteman

Financiële bijdragen

IBAN NL93 INGB 0004 9782 29

t.n.v. Nationale Hannie Schaft Stichting Haarlem

Bestuur

Jeroen Pliester, voorzitter
Ivo Kuipers, penningmeester
Hans Bakker, secretaris
Mieke Benda
Ron Hogenboom
Erik Hartendorf
Jettie Nijenhuis

Secretariaat

Nationale Hannie Schaft Stichting
Postbus 3178, 2001 DD Haarlem
info@hannieschaft.nl

Website

www.hannieschaft.nl

Social media

Instagram: nationalehannieschaftstichting
Facebook: @hannieschaftherdenking
Twitter: National Hannie Schaft Foundation

Algemene Verordening Gegevensbescherming

In het kader van de AVG worden uw persoonsgegevens alleen gebruikt voor de verspreiding van de Nieuwsbrieven van de Nationale Hannie Schaft Stichting. Uw gegevens worden niet ingezet voor andere doeleinden dan wel ter beschikking gesteld aan derden.